

Fokusmøde med Albertslund Kommune og HOFOR, 13. maj 2016

Kontaktperson i Albertslund Kommune: Anne Adamsen

Albertslund løser de største problemer først

Albertslund Kommune ligger hovedsagelig opstrøms og har ikke store problemer med oversvømmelser. De største problemer har været knyttet til Albertslund Centrum, hvor et igangværende projekt ændrer vandafledningen, så der fremover kun vil stå vand på terræn hvert 10. år. Projektet gennemføres i samarbejde med HOFOR.

Meget samarbejde på tværs af kommunegrænser

Kommunen samarbejder med Vallensbæk, Ishøj og Høje Taastrup Kommuner om Store Vejleå, hvor et stort klimatilpasningsprojekt med magasineringsvolumen er i gang. Kommunen deltager også i samarbejdet mellem 10 kommuner om Harrestrup Å. Vestegnens kommuner har i kraft af forskellige samarbejder en tæt kontakt til nabokommunerne, der giver gode muligheder for samarbejder.

Stærk tradition for borgerinddragelse

Der er stærke traditioner for at inddrage borgerne – blandt andet findes en brugergruppe med repræsentanter for alle boligområder, som har til formål at samarbejde med forvaltningen på forsyningsområdet (<http://albertslund.dk/politik/raad-og-naevn/interne-raad-og-naevn/brugergruppen/>).

Politikerne er med, og forvaltningen samarbejder

Det er en fordel, at forvaltningen i en lille kommune som Albertslund ikke er større, end at sagsbehandlere kender hinanden på tværs af fagområder. Klimatilpasning bliver i høj grad "blot" set som én blandt mange opgaver i forvaltningen. Der er desuden opbakning fra politikerne, som ser alle sager og interesserer sig for klimatilpasning.

Fokusmøde med Allerød Kommune og Forsyningen Allerød Rudersdal (NOVAFOS), 10. januar 2017

Kontaktperson i Allerød Kommune: Annette Linda Pedersen

Prioritering af indsatser er en svær øvelse

Allerød Kommune har valgt at udarbejde en handlingsplan for klimatilpasning i forbindelse med revision af kommuneplanen. Handlingsplanen beskriver, hvilke indsatser der skal gennemføres for hvert af indsatsområderne og i en prioriterede rækkefølge. Kommunen har 14 indsatsområder, hvor områderne er opdelt ud fra deres karakter i henholdsvis fysiske tiltag og formidlingstiltag. Prioriteringen af tiltag er en svær øvelse, og det kan ændre sig over tid, da flere faktorer løbende spiller ind – både i forhold til ny viden, ressourcer m.v.

Store planer for Allerøds bymidte

Et af indsatsområderne er bymidten i Lillerød ved Mungo Park. Her skal der laves et byudviklingsprojekt, hvor der skal laves et levende byrum med en integrering af håndtering af regnvand. Kommunen ønsker at udvikle innovative løsninger for regnvandshåndteringen med fokus på styring af flow og vandkvalitet, så den tager udgangspunkt i recipientens kapacitet og tilstand. Allerød Kommune er derfor på udkig efter samarbejdspartnere – både kommuner og virksomheder, så der kan udvikles løsninger, som tænker i hele systemer fra nedbør til udledning. Projektet er en del af kommunes indsats under ”Cleantech TIPP”, et interregionalt EU projekt med fokus på markedsdialog og OPI.

Penge fra synergipuljen giver nye muligheder

Kort før julen 2016 fik kommunen at vide, at de havde fået tildelt penge fra synergipuljen til håndtering af vand i og til Græse Å. Projektet indeholder mange elementer, der skal søsættes i flere samarbejder – bl.a. mellem kommunen og Forsyning Allerød Rudersdal. Dette giver kommunen mulighed for at kunne starte på et af indsatsområderne i handlingsplanen for klimatilpasning med ekstra ressourcer, så projektet kan få nye højder.

Fokusmøde med Ballerup Kommune og Forsyning Ballerup, 27. juni 2016

Kontaktperson i Ballerup Kommune: Thomas Christensen

Klimatilpasningsplan og handleplan integreres i ny spildevandsplan

Ballerup Kommune udarbejdede en klimatilpasningsplan i 2014 og en handleplan for klimatilpasning i 2015. De bliver nu integreret i kommunens nye spildevandsplan. Handleplanen peger i første række på et stort behov for at kortlægge problemerne og deres årsager, men der er også konkrete projekter, blandt andet "Det grønne bånd", som sigter på et grønnere byrum med mindre risiko for oversvømmelse ved Banegårdspladsen.

Erfaringer fra Harrestrup Å giver værdi andre steder

Kommunen og forsyningen er med i Harrestrup Å projektet. Samarbejdet med de øvrige kommuner og forsyninger har medført, at alle parter har lært hinanden bedre at kende og fået en bedre forståelse af hinandens "verdner". Den viden og de skabte relationer gør det muligt at nå langt i Harrestrup Å projektet. Både kommunen og forsyningen er enige om, at de har og fortsat får mange erfaringer fra Harrestrup Å projektet, som kommer dem til gode i andre sammenhænge – nu og på sigt.

Et tværkommunalt projekt om Værebros Å

Værebros Å giver problemer med overløb, og det skal der sættes fokus på. Ballerup Kommune ønsker et samarbejde med kommunerne Egedal og Furesø om at få sat en proces i gang, der skal opbygge en projektorganisation og undersøge løsningsmulighederne for det fælles vandløb. Det vil være muligt at trække på erfaringer og udredninger fra Harrestrup Å projektet, så Værebros Å projektet vil kunne bygge ovenpå eksisterende viden, således at projektet vil have et andet udgangspunkt.

Udarbejdelse af skybrudsplan står for døren

I Ballerup Kommune er det besluttet, at der skal laves en skybrudsplan for kommunen – en indsats der er integreret i den kommende spildevandsplan. Skybrudsplanen giver kommunen et serviceniveau for vand på terræn. Planen vil samtidig være et værktøj til at få et overblik over, hvor der er problemer ved regnhændelser, og hvor der kan tilbageholdes regn på overfladen.

Fokusmøde med Brøndby Kommune 13. september 2016

Kontaktperson i Brøndby Kommune: Connie Askløf

Krav om nedsivning har skabt fremdrift

Allerede i 2009 skrev Brøndby Kommune ind i spildevandsplanen, at regnvand skulle nedsives på alle nye projekter. Det har bidraget til, at klimatilpasning tidligt er blevet indtænkt i projekterne, og derfor er kommunen kommet langt med klimatilpasning.

Lavthængende frugter

Brøndby Kommune har meget begrænsede økonomiske ressourcer, og derfor arbejder de med at bygge klimatilpasning ind i andre projekter og lave enkle løsninger, som ikke koster så meget. Kommunen lægger vægt på at lave synlige projekter, så der er noget at vise frem. Til trods for det er der fremadrettet afsat en årlig pulje til at lave klimatilpasning på kommunens egne ejendomme. Desuden samarbejder kommunen gerne med andre, der vil noget med klimatilpasning – det kan for eksempel være et boligselskaber.

Grønby Strand og Sportsby

Klimatilpasning er tænkt ind i et kommende projekt for Brøndby Strand, som skal renoveres blandt andet på grund af PCB – hele området skal udvikles til at blive grønnere og håndtere regnvand. Et udviklingsprojekt omkring stadion, som kaldes Sportsby, tager også klimatilpasning med i form af grønne tage, nedsivning og overfladeløsninger – selvom det ikke er projektets primære formål.

Samarbejde er nøglen

Forvaltningen har et godt samarbejde med HOFOR, og de personlige relationer til de medarbejdere, der tidligere sad i Brøndby/Vallensbæk Forsyning er vigtige. Det løbende samarbejde udvikler sig undervejs, og over tid udvikler den gensidige forståelse sig, så man bliver bedre til at tænke hinandens hensyn ind og finde de mulige løsninger, siger kommunen. Der er også samarbejde med nabokommunerne og lokale aktører – "når der står nogen og banker på døren, så åbner vi den", siger kommunen.

Fokusmøde med Dragør Kommune og 14. juni 2016

Kontaktperson i Dragør Kommune: Jørgen Jensen

Mindre kommune, fungerer som en ø

Dragør Kommune er geografisk afgrænset af en lang kystlinje og af Københavns Lufthavn. Kommunens højeste punkt ligger 5-6 meter over havniveau. Der er derfor stort set ikke nogen udveksling af vand med andre kommuner. Kommunen har ca. 14.000 indbyggere, og mindre end 1/3 af arealet er bymæssigt bebygget.

Strategisk tilgang og tidlig handling

Dragør Kommune har arbejdet strategisk med klimatilpasning allerede siden kommuneplan 2007, og har inddraget natur og kulturhistoriske perspektiver i arbejdet. Blandt andet er grøfter et kulturhistorisk element, som stammer fra de hollændere, der kom for at dyrke grønsager tilbage i 1500-tallet. Derudover er klimatilpasning i forhold til regnvand primært sket ved opgradering af eksisterende ledninger, som kun skal håndtere spildevand.

Diger giver udfordringer

Med stigende havvandstand stiger risikoen for oversvømmelser langs det meste af kysten. Kommunen har gennemgået eksisterende diger og arbejder på en konsistent sikring her. Kommunen arbejder sammen med de øvrige parter i Vestamager Pumpedigelag og Tårnby og Københavns Kommune om kystsikring. Der bliver arbejdet med forskellige modeller for, hvordan diger kan give beskyttelse af baglandets værdier samtidig med, at de integreres i omgivelserne med hensyn til landskab og natur.

Kommunikation er en udfordring

Mange borgere langs kysten er klar over, at en vis risiko for oversvømmelser er følger med, når man vil have den attraktive havudsigt. Andre ønsker et højt dige langs hele kysten for at føle sig trygge. Det er også en udfordring at informere nye borgere og potentielle tilflyttere om risikoen for oversvømmelser og mulighederne for at sikre sig, uden at man skræmmer dem unødigt.

Fokusmøde med Egedal Kommune og Furesø-Egedal Forsyning, 18. august 2016

Kontaktperson i Egedal Kommune: Michael Øllgaard

Å-projekt skal løse problemer i Stenløse

Stenløse Å løber gennem Stenløse by, hvor et stort antal udløb af regnvand uden forsinkelse skaber problemer ved kraftig regn. Kommune og forsyning arbejder sammen om at løse problemerne ved at lægge åen uden om byen. Det skal ske med en dæmning i et lavbundsområde opstrøms Stenløse by, hvor åløbet skal graves igennem til Spangebækken, der løber igennem åbent land og bedre kan tage vandet. Projektet rummer mange udfordringer, men også muligheder for mere og bedre natur og rekreative værdier – og ikke mindst en økonomisk besparelse i forhold til det traditionelle projekt.

Samarbejde om Værebros Å

Egedal Kommune har mere end halvdelen af oplandet til Værebros Å og tager derfor initiativ til samarbejde med fem andre kommuner. I første omgang er samarbejdet centreret om et fælles vandløbsregulativ, men på sigt vil man gerne gå videre med et større samarbejdsprojekt.

Kaffe og godt samarbejde

Kommunen og forsyningen har et godt samarbejde med gensidig respekt og en forståelse af, at man kan løfte mere ved at gå sammen. Det kræver en del kaffe at få skabt tilliden, men det er en god investering. Der bliver samarbejdet på kryds og tværs - sidste år blev der nedsat en koordinationsgruppe mellem kommunens vejafdeling og forsyningen, så klimatilpasning bliver integreret i vejprojekterne, og kommunens miljøafdeling har etableret et fast samarbejde med ejendomscenteret om klimatilpasning af kommunale bygninger.

Svært at komme i jorden

Det er svært at komme fra plan til projekt, og ikke mindst at nå til det punkt, hvor projektet bliver til virkelighed. Ikke mindst et stort og kompliceret projekt som Stenløse Å tager adskillige år, inden gravemaskinerne kan køres i stilling. For at gå foran og få skabt synlige resultater har kommunen samtidig valgt at arbejde med LAR på kommunale bygninger. Her har kommunen selv rådighed, og der er mulighed for at integrere LAR-løsningerne i planlagte renoveringer.

Fokuspåmøde med Fredensborg Kommune og Forsyning, 2. maj 2016

Kontaktperson i Fredensborg Kommune: Karen Tommerup

Usserød Å og Kokkedal

Fredensborg Kommune samarbejder med Hørsholm og Rudersdal om tværkommunale løsninger ift. klimatilpasning og forebyggelse af oversvømmelser langs Usserød Å, hvor der blandt andet er etableret et dobbeltprofil, alarmsystem og udarbejdet fælles beredskabsplaner (<http://www.usseroed-aa.dk/>).

Klimatilpasning Kokkedal, Danmarks største klimatilpasningsprojekt, (<http://www.klimatilpasningkokkedal.dk/>) har givet fælles erfaringer og viser, hvordan klimatilpasning, byfornyelse og rekreative oplevelser kan gå hånd i hånd. Projektet forventes færdigt september 2017.

Blå gruppe og faste koordineringsmøder

Der er etableret en "blå gruppe" på tværs af kommunens forvaltninger og forsyningen, som mødes en eller to gange om året for at koordinere arbejdet med klimatilpasning. Desuden har Team Vand og Natur i det første år haft meget fokus på at internt at udbrede viden om klimatilpasning, bl.a. gennem besøg i andre afdelinger og workshops. Erfaringerne og det gode samarbejde betyder, at der er stor opbakning til arbejdet med klimatilpasning, og alle dele af forvaltningen er gode til at tænke klimatilpasning ind i deres projekter og tænke i synergier.

Der er også etableret en mindre klimatilpasningsgruppe, hvor kommunen og forsyningen samarbejder og mødes fast hver anden måned om arbejdet med at realisere Fredensborg Kommunes klimatilpasningsplan. Arbejdet går ikke strengt efter den fastlagte prioritering, men tager også hensyn til, hvor der i øvrigt er aktiviteter og projekter.

Politikere og borgere er med

Politikerne i Fredensborg Kommune støtter op om arbejdet med klimatilpasning, ikke mindst omkring Usserød Å, hvor der har været store problemer. Endvidere er der fokus på en ny kystplan, der også tager hensyn til kommunens forpligtelser i forhold til kystsikring.

Tiden er den største udfordring

Det gode samarbejde på tværs af kommunen og forsyningen er en stor fordel, når klimatilpasning skal realiseres. Den største udfordring er, for kommunens medarbejdere at få tid til at sætte projekter i gang og følge op på dem, når man samtidig skal passe mange andre myndighedsopgaver.

Fokusmøde med Frederiksberg Kommune og forsyning, 16. juni 2016

Kontaktperson i Frederiksberg Kommune: Bolette Bøgh

Et stærkt plangrundlag

Frederiksberg Kommune har et robust plangrundlag at arbejde ud fra. De har en klimatilpasningsplan fra 2012, der er suppleret med to skybrudskonkretiseringsplaner for henholdsvis øst og vest Frederiksberg. Endvidere planlægger kommunen at integrere klimatilpasningstiltag i den kommende spildevandsplan og udarbejde driftsmanualer for at vedligeholde funktion og levetid.

Kommunen og forsyningen har derudover udarbejdet et årshjul. Det er et visuelt værktøj til at prioritere hvilke projekter, der skal igangsættes og hvornår i løbet af året. Det er med til at sikre koordination på tværs og samtidig med øvrige projekter.

Samarbejde og koordinering internt såvel som eksternt

Frederiksberg Kommune har etableret et klimatilpasningssekretariat med tilhørende styregruppe. Sekretariatet holder ugentlige møder med blandt andet Frederiksberg Forsyning med en fast dagsorden for at følge op på de igangsatte indsatser og koordinere. Der er tilknyttet et tværgående ressourcenetværk bestående af 35 personer for at få klimapassningsprojekterne defineret og eksekveret.

På grund af Frederiksberg Kommunes fysiske placering som en ø i Københavns Kommune, er der et stort behov for samarbejde med København og HOFOR. Derfor har Frederiksberg Kommune og forsyning indgået en række aftaler, for at sikre løbende dialog og samarbejde om klimatilpasning.

Klimatilpasning i en tæt bebygget by i kontant forandring er en udfordring

Frederiksberg Kommune er en tæt bebygget kommune, hvorfor nedsivning giver nogle udfordringer fx i forhold til bygninger og jordforurening. Derudover er Frederiksberg Kommune – og Københavns bydele i konstant forandring. Byudviklingen giver usikkerhed om, om de fremtidige planlagte løsninger vil kunne gennemføres.

Fra forsyningens side ser man en stor udfordring i, at der skal investeres flere millioner kroner samtidig med, at der qua vandsektorloven er et økonomisk loft, samt krav om procentvis effektivisering af forsyningens aktiviteter.

Fokusmøde med Frederikssund Kommune og forsyning, 11. maj 2016

Kontaktperson i Frederikssund Kommune: Laura Pedersen

Samtidighed i projekter

Koordineringsmøder på tværs af kommune og forsyning samt medarbejderildsjæle sikrer samtidighed i projekterne. Vej og Park sender eksempelvis deres vejvedligeholdelsesprogram til forsyningen, så vejrenovering kan koordineres med forsyningstiltag. Dette har konkret medført, at et vejvedligeholdelsesprojekt er skubbet 4 år for at få gevinsterne ved at indtænke LAR løsninger, hvor vandet håndteres i render og vejchikaner. Projekt har samtidig givet bedre trafiksikkerhed og æstetisk værdi.

Drejebog for håndtering af projekter

Der er fokus på, at den dybe tallerken kun skal opfindes én gang. Derfor er der sat et arbejde i gang med at udarbejde en *Drejebog* for, hvordan projekterne skal håndteres af de enkelte afdelinger, hvilke hensyn der skal tages og hvordan der sikres en robusthed i projekterne og lokalplanerne. Drejebogen skal give en naturlig tilgang til at påbegynde projekter, og derfor er der også afholdt en workshop på tværs af kommune og forsyning.

Lovgivning spænder ben for gode initiativer

Kommunen og forsyningen oplever, at det juridiske i forhold til gennemførelse af klimatilpasningsprojekter er en udfordring for at komme fra plan til praksis med klimatilpasningsplanerne. Den økonomiske fordeling mellem kommune og forsyning er ikke krystalklar, når der skal laves de blå/grønne løsninger. Kommunen står over for en ny ressourcekrævende opgave, når medfinansieringsprojekterne stiller krav om, at kommunen skal være projektleder, når projektledelseserfaringen traditionelt ligger hos forsyningen.

Fokusmøde med Furesø Kommune og Furesø-Egedal Forsyning, 27. april 2016

Kontaktperson i Furesø Kommune: Andreas Herfelt

God plan og koordinering

Kommunens klimatilpasningsplan har 11 indsatsområder, og der er nedsat en tværgående gruppe, som står for gennemførelsen af klimatilpasningsplanen. Samarbejdet mellem forvaltning og forsyning fungerer godt og har gode traditioner. Arbejdet med klimatilpasning styres af klimatilpasningsplanen, og der gennemføres ikke meget uden for denne ramme.

Klimatilpasning på vej i flere områder

Efter at have været i kontakt med samtlige virksomheder i det ene af to højest prioriterede områder i klimatilpasningsplanen, har vist sig, at der ikke forekommer problemer i det omfang, modelberegningen viser. De oversvømmelser, der har været, skyldtes ødelagte kloakledninger eller defekte pumper. Man er derfor gået videre til Søndersøvej/Søndergårdsvej-kvarteret. I flere andre områder, Farum Erhvervsområde, Farum Kulturhus/Farum Bytorv og Walgerholm i Jonstrup, er kommunen i gang med at kvalificere datagrundlaget for klimatilpasning.

LAR-løsninger ved Furesø

Projektet i Søndersø-kvarteret består af flere delprojekter, som er under projektering og gennemføres i 2017. Kvarteret er fælleskloakeret med et overbelastet spildevandsbassin, og der er brug for at afkoble regnvand. Der arbejdes hovedsagelig med LAR, både for vejvand og for private. Vandkvalitet er en udfordring, når det gælder vejvand, både i forhold til Søndersø, som er meget ren, og af hensyn til drikkevandsboringer langs søen.

Oplysning til borgere om LAR

Forsyningen har anskaffet telte og en udstilling om LAR for private, men da denne aktivitet ifølge Forsyningssekretariatet skal regnes som drift, er det vanskeligt at finansiere oplysningsarbejdet. Det kan være muligt at bruge faciliteterne i et samarbejde med kommunen om oplysning for borgere. Det er i øvrigt erfaringen, at der er stor forskel fra det ene område til det andet på, hvor interesserede grundejerne er i at lave LAR.

Politisk interesse og aktiv gartnerafdeling

Forvaltningen oplever stor interesse for klimatilpasning, både hos politikere og i ledelsen. Et projekt med regnhave ved kulturhuset Galaksen i Værløse har fået stor opmærksomhed. Kommunens gartnerafdeling er meget aktive og engagerede i at skabe løsninger – også når det gælder alternative tømidler.

Fokusmøde med Gentofte Kommune og Nordvand, 9. maj 2016

Kontaktperson i Gentofte Kommune: Maja Juul Toft

Bred tværgående klimatilpasningsgruppe

En bred repræsentation af fagpersoner i Gentofte Kommune og fra Nordvand mødes hver 2. måned med det formål at koordinere projekter og indsatser på tværs. Gruppen blev dannet allerede i 2010 i forbindelse med klimatilpasningsstrategien og har siden i stigende grad haft fokus på håndtering af regnvand ved både normal regn og ekstrem regn.

Arbejdsgange sikrer, at klimatilpasning tænkes ind

Når der i kommunen skal laves anlægsprojekter eller renoveringer, så skal det vurderes om, det giver værdi at integrere klimatilpasningstiltag i projektet. I Gentofte kan politikerne se, at det giver mening at indtænke klimatilpasning sammen med kommunens investeringer. Denne arbejdsgang og fokus stammer tilbage fra indarbejdningen af Agenda 21 i kommunen. Den måde kommunen arbejder med natur har gjort, at der er fokus på klimatilpasning.

Nedsivning giver udfordringer

Der er drikkevandsinteresser i kommunen og der opleves i et stigende grundvandspejl, som begrænser nedsivningsmulighederne. Det opleves også, at nedsivningsløsningerne giver nogle konkrete udfordringer i anlægsfasen i forhold til vandkvalitet og drift. Driftserfaringer for de blå/grønne løsninger er endnu sparsomme og det skaber noget usikkerhed om, hvordan løsningerne skal driftes, og hvad det koster.

Mange ejerforhold kræver andre processer

Klimatilpasningsløsningerne findes ofte på tværs af matrikelskel – dette gælder både store og små projekter. Dette giver mange og forskellige interessenter i de enkelte projekter. Kommunen og forsyningen står derfor overfor nye og mere ressourcekrævende processer for at informere og inddrage de mange interessenter.

Fokusmøde med Gladsaxe Kommune og Nordvand, 13. april 2016

Kontaktperson i Gladsaxe Kommune: Kathrine Stefansen

Godt i gang

Gladsaxe Kommune og Nordvand har siden 2010 arbejdet med klimatilpasning i Høje Gladsaxe, hvor der er gennemført fem projekter (Vandledningsstien, LAR i Marienlyst, Sportscenteret, Høje Gladsaxe Park, separatkloakering i Grønnemosekvarteret). I Gedvad bliver der blandt andet etableret grønne veje og fem demo-haver med forskellige LAR-løsninger – og en meget aktiv borgerinddragelsesproces.

Kommunen arbejder sideløbende med konkretiseringsprojekter efter klimatilpasningsplanen og andre indsatser, som også indgår i klimatilpasningsplanen, såsom kampagner og vejledning, undersøgelser, klimatilpasning af erhvervs-kvarterer og klimatilpasning, der udspringer af andre anlægsprojekter, f.eks. renovering af en cykelsti. Et kort over nedsvinningspotentiale giver stor værdi som administrationsgrundlag.

Mål, prioritering og en langsigtet plan

Kommunen har 13 risikoområder, som skal nås i løbet af 25 år. Servicemålet er 10 cm vand på terræn ved en 100-årsregn. Områderne Buddinge og Bagsværd er prioriteret i den første 4-års plan. Der er foretaget en åben og gennemsigtig prioritering, som blandt andet omfatter økonomi og infrastruktur, men også tager hensyn til, hvor der skal sættes projekter i gang. Arbejdet med Bagsværd området er dog p.t. sat i bero.

Masterplan og projekter i Buddinge

Buddinge er prioriteret først på grund af den kommende letbane. Der er ingen recipient, men en høj befæstelsesgrad, hvorfor der primært arbejdes med forsinkelse. Gladsaxe kommune og Nordvand har i samarbejde udarbejdet en masterplan, som udpeger konceptuelle løsninger. Enkelte projekter er i gangsat, flere bliver yderligere konkretiseret. Det er politisk prioriteret, spændende og et udfordrende øvelsesområde.

Samarbejde over kommunegrænsen

Siden 2010 har der været et samarbejde mellem Nordvand, Gladsaxe Kommune, Herlev Kommune og HOFOR om Kagsåen, hvor der efter vandhandleplanen var behov for en indsats over for overløb på begge sider af kommunegrænsen. Rammen om samarbejdet er en politisk godkendt aftale, "samarbejdsaftale for Kagså kvalitetsprojektet". Klimatilpasning integreres i projektet, som p.t. skitseprojekteres.

Økonomien er en udfordring

Den største udfordring er finansieringen af projekterne – at finde pengene. Det gælder både kommunens egenfinansiering og Nordvands finansiering, idet kommunen har fokus på Nordvands takster. Der er fokus på at håndtere vandet på overfladen, hvilket ofte er billigst at etablere, men det kan være dyrere i drift.

Både Gladsaxe kommune og Nordvand har fokus på at bruge cost-benefit-analyser til at kvalificere arbejdet og synliggøre værdien af projekter og planer.

Fokusmøde med Glostrup Kommune og Forsyning, 2. november 2016

Kontaktperson i Glostrup Kommune: Mette R. Larsen

Konkretiseringsplan for bymidten

De største problemer med oversvømmelser fra nedbør i Glostrup er i bymidten, hvor Hovedvejskrydset ofte bliver oversvømmet. Det er et ret stort opland, og kommune og forsyning samarbejder nu om at udarbejde en konkretiseringsplan, som skal reducere problemerne. Oplandet er meget befæstet, der er begrænset plads til bassiner, og det er nødvendigt at bringe mange typer af løsninger i spil.

Godt på vej med privates LAR

Glostrup Kommune har vedtaget et tillæg til spildevandsplanen, som skal gøre det nemt for borgerne at håndtere vand på egen grund. Der er sat rammer for, hvor høj en befæstelsesgrad, der må afledes regnvand fra, og det håndteres i forbindelse med byggesagsbehandlingen. Mange borgere vælger faskiner, men forvaltningen arbejder for at få flere overfladeløsninger.

Letbanen udfordret af regnvand

Den kommende letbane løber gennem Glostrup Kommune, som er en af de kommuner, der har flest stationer. Det er en udfordring at håndtere regnvandet omkring tracé og stationspladser, hvor pladsen er begrænset, og der skal tages højde for anden infrastruktur som veje og de mange ledninger, der ligger i tracéet.

Der er brug for samarbejde

Alle vandløbsrecipienter, der giver mulighed for at aflede vand fra Glostrup Kommune, ligger langs kommunegrænsen, og derfor er det nødvendigt at samarbejde med andre kommuner om klimatilpasning. Glostrup Kommune er med i Harrestrup Å-samarbejdet og samarbejder også med Albertslund Kommune om Bækrenden og med BIOFOS og HOFOR om at øge afledningen mod syd. Fæstningskanalen kunne også give mulighed for håndtering af regnvand, men det kan også være vanskeligt på grund af de store kulturhistoriske interesser.

Fokusmøde med Gribskov Kommune og Gribvand, 10. juni 2016

Kontaktperson i Gribskov Kommune: Mads Rybner

Klimatilpasning er integreret i planlægningen

Ifølge Gribskov Kommunes klimatilpasningsplan skal klimatilpasning indarbejdes i alle sektorer i kommunen – planlægning og byomdannelse skal tage højde for mere nedbør, og byggesagsbehandlere skal stille krav til sokkelkoter. Det er lykkedes at få denne tankegang integreret i på tværs af afdelinger, og klimatilpasning er med fra start, når kommunen byudvikler.

GribVand har klimatilpasset byerne

GribVand har stået for tilpasning af afløbssystemerne til fremtidige øgede nedbørsmængder. Det er hovedsagelig løst inden for rammerne af selve kloaksystemet. Et projekt med omlægning af Ammendrup Å med et nyt forløb uden om Helsing By afventer, at det bliver aktualiseret af yderligere byudvikling nord for Helsing.

Nordkysten giver udfordringer

Det politiske fokus i Gribskov Kommune ligger i høj grad på Nordkysten, hvor et fælles kystsikringsprojekt er i gang i samarbejde med nabokommunerne. På Nordkysten oplever man desuden oversvømmelser af sommerhusområder fra vandløbene, hvor vandet stuver op i den nederste del, både i forbindelse med ekstrem nedbør og ved storm, hvor udløbene til Kattegat kan blive lukket af sand, der skylles op.

LAR i sommerhusområder

GribVand har gode erfaringer med at arbejde med grundejerforeninger i sommerhusområderne om at håndtere regnvand på egen grund. Tilslutningsbidrag betales kun tilbage, hvis der er tilstrækkelig stor tilslutning til projektet, så, GribVand får en reel besparelse. Andre sommerhusområder har højtstående grundvand, og her medfører tætning af kloakledninger for uvedkommende vand, at der bliver behov for ny dræning.

Fokusmøde med Halsnæs Kommune og Forsyning, 21. juni 2016

Kontaktperson i Halsnæs Kommune: Kenneth Stübert Berger

Kysten er i fokus

Da stormen Bodil ramte, var vandet ca. 2 meter over daglig vande og gav skader for flere mio. kroner. Kommunen arbejder derfor både på at sikre kysten mod erosion og værdierne bag kysten mod stormflod. Halsnæs Kommune gået sammen med kommunerne Gribskov og Helsingør om projektet Nordkystens Fremtid for at opretholde kystens værdi for kommunerne og deres borgere.

Derudover arbejder kommunen og forsyningen på at få lavet en højvandssluse i Frederiksværk. Slusen fremtidssikres, så den kan håndtere en Bodil-hændelse, og en havvandsstigning på 60 cm. Slusen er det først initiativ i en større klimatilpasningsindsats.

Biofaktor som fast grønt element i lokalplanerne

Kommunen arbejder konsekvent med at indarbejde en biofaktor i lokalplanerne for at minimere befæstede arealer. Biofaktoren sikrer, at grønne elementer integreres i den fysiske planlægning, og giver samtidig et godt udgangspunkt for at indtænke klimatilpasning. Biofaktoren varierer afhængig af, om der er tale om byzone, landzone m.m., og karakteren af det konkrete område.

Små projekter fortæller klimatilpasnings-historien

I Frederiksværk skal der laves en vandvej, som leder vandet ned til en forsinkelsesplads på Valseværksplænen. Projektet er midlertidigt, indtil et større byomdannelsesprojekt bliver sat i gang. Vandvejen blev igangsat i forbindelse med andre aktiviteter i byen med en lille ekstra investering. Den kan ikke håndtere de regnvejrsmæssige udfordringer, men bruges til at fortælle borgerne, at kommunen har fokus på klimatilpasning og ønsker at bruge regnvandet som et aktiv for byen og dens borgere.

Hvordan kan vandløb og grøfter bidrage til klimatilpasningsindsatsen?

I kommunen er der især i nogle sommerhusområder meget regnvand i kloakken, selv om området kun er kloakeret for spildevand. Halsnæs Kommune og Forsyning ønsker derfor at få undersøgt, hvorvidt grøfter og bedre vandløbsvedligeholdelse mv. kan aflaste kloakkerne og måske bidrage til at sænke et stigende grundvandsspejl. Og samtidig få belyst, hvem der må betale for hvad, når der er tale om offentlige vandløb.

Fokusmøde med Helsingør Kommune og Forsyning, 22. juni 2016

Kontaktperson i Helsingør Kommune: Karen Marie Pagh Nielsen

Udfordring som kystkommune

Helsingør er geografisk udfordret, da byerne i kommunen ligger langs kystlinjen, hvor de kommer til at fungere som flaskehals for baglandets afledning til recipient (havet). Dertil kommer, at byerne over tid er vokset, og den øgede befæstelsesgrad belaster det eksisterende kloaksystem. Kloaksystemet kan klimatilpasses på forskellige måder fx ved at fjerne regnvand fra kloakken og i stedet håndtere regnvandet på overfladen eller nedsive det. Desuden kan regnvandet tilbageholdes lokalt indtil der er plads i kloaksystemet. Dette giver anledning til, at der skal kigges på muligheder for at tilbageholde regnvandet opstrøms uden for byerne.

Styr på vandmængderne

Helsingør Forsyning har opbygget en hydraulisk model som løbende forbedres. Der er foretaget adskillige hydrauliske beregninger af kloaksystemet og vandløbene i kommunen. Her har man identificeret, hvor problemerne er størst, og ud fra det overblik er en række forslag til løsninger under udarbejdelse. Samlet set skal der investeres 1,5 mia. kr. i kloaksystemet frem mod 2100 for at imødekomme serviceniveauet

Samarbejde og koordinering internt

Helsingør kommune og forsyning har etableret en tværgående klimatilpasningsgruppe, som mødes fire gang om året med det formål at samarbejde om at klimatilpasse kommunen. Her deltager fagpersoner fra både Byggesag, Vej og Park, Klimasekretariatet, Natur og Miljø samt Forsyningen. Her diskuteres der hvilke tiltag, der kan gennemføres for at klimatilpasse.

Derudover har Helsingør Kommune et godt samarbejde med kommunerne Gribskov og Halsnæs om Nordkystens Fremtid, med fokus på at få en fælles løsning for kystbeskyttelse af hele nordkysten. Det er her Sjællands fineste badestrande er placeret.

Fokusmøde med Herlev Kommune og HOFOR, 2. juni 2016

Kontaktperson i Herlev Kommune: Lise Jacobsen

Integrering af tværkommunale løsninger med lokale løsninger

Klimatilpasning er et vigtigt element i kommunens arbejde. Derfor bruges der tid og tanker på, hvordan klimatilpasningsindsatserne vedrørende Harrestrup Å og Kagså bedst kan integreres med klimatilpasningsløsninger inden for kommunegrænsen. Kommunen har et klart overblik ud fra deres prioriteringskriterier for risikoområderne, hvor der skal sættes ind. Hvor kriterier som bl.a. fælleskloakerede områder og vandplankrav har bidraget til udpegning af risikoområderne i kommunen.

Skybrudsplan – hvordan skal den gribes an?

Kommunen skal have lavet en skybrudsplan som et planlægningsværktøj til den fremtidige håndtering af regnvand. Men hvordan udarbejdes planen, så den får en bred forankring internt i kommunen og samtidig er et konkret værktøj til bl.a. prioritering og placering af mulige blå/grønne løsninger.

Bygherrer har ikke fokus på klimatilpasning

Kommunens oplever, at klimatilpasningstiltag ikke er indtænkt fra start hos bygherrer, specielt når der er tale om developere. Afløbskoefficienten er i flere tilfælde kommunens eneste værktøj til at sætte krav til håndteringen af regnvandet. Kommunen savner nogle redskaber til at få en god dialog med bygherre, så klimatilpasning i højere grad indarbejdes i projekterne.

Herlev Hospital – klimatilpasning og rensning af spildevand integreres i udbygningen

Hospitalet er i gang med en udvidelse og laver samtidig parkeringspladser med grøfter og grønne områder til håndtering af regnvand. Det giver lokal regnvandshåndtering og pårørende og patienter noget grønt at se på. Derudover er hospitalet, kommunen og Danfoss gået sammen om en rensningsløsning af hospitalets spildevand, heri også medicinrester, så det rensede spildevand kan udledes til Kagså. Hospitalet sparer udgifter til det almene rensningsanlæg, kommunen får en bedre vandføring i vandløbet og Danfoss får forretningsudviklet renseteknik.

Kloakering eller anden håndtering af vejvand Gammel Klausdalsbrovej

Kommunen vil også gerne i gang med et projekt på Gl. Klausdalsbrovej, hvor der er problemer med, at vejvand løber ind på matriklerne i et kolonihavekvarter. Kommunen vil derfor gerne se på, om der kunne laves nogle spændende løsninger med vejvandet - vejvand kan ledes ned mod Sømosen. Vejen er kommunal, og området er p.t. ukloakeret.

Fokusmøde med Hillerød Kommune og Forsyning, 7. juli 2016

Kontaktperson i Hillerød Kommune: Katja Henschel

Står i et vadested om separatkloakering

I Hillerød Kommune afventer forvaltningen og forsyningen lige nu en politisk beslutning om, hvorvidt man vil gå frivillighedens vej, eller man kan påbyde grundejerne at tilkoble sig et separatkloakeret net. Det skyldes modstand fra borgere i forbindelse med et konkret projekt, og man forventer en politisk afklaring i efteråret 2016. Alle separatkloakeringsprojekter er nu sat i bero, mens man afventer den politiske beslutning, og alle projekterne skal revurderes.

I Hillerød kan problematikken med store vandmængder i fælleskloakken relateres til de private parceller. LAR er ikke en oplagt løsning, da kommunen de fleste steder er udfordret med højtstående grundvand.

Et medfinansieringsprojekt og flere kloakprojekter

Hillerød Kommune og Forsyning har et medfinansieringsprojekt samt en række traditionelle forsyningsprojekter med fokus på separatkloakering.

Klimatilpasningsplanen referer til den eksisterende spildevandsplan som instrument for handling. Forsyningen er i den forbindelse ved at implementere løsninger for 800 mio. kr. blandt andet et nyt renseanlæg. Der er ikke afsat midler til klimatilpasning i det kommunale budget.

Hillerød Forsyning har etableret og finansieret 12 demo projekter, som er åbne for alle interesserede.

Byudvikling på bar mark – det giver muligheder

Hillerød Kommune har flere byudviklingsprojekter, blandt andet Favrholm med det nye hospital og Ullerød Nord, som er under projektering. I disse projekter tænker man klimatilpasning ind fra start i form af byrum med grønne og blå løsninger. I forbindelse med projektet i Favrholm har Task Forcen for en periode hjulpet projektgruppen med at sikre fremdrift og opfølgning på aftaler.

Samarbejde og koordinering

Hillerød Kommune og Forsyning mødes cirka en gang i kvartalet. Ved de konkrete projekter, for eksempel medfinansieringsprojektet, mødes arbejdsgruppen cirka en gang om ugen for at sikre opfølgning på aftaler og overensstemmelse. Miljøafdelingen overvejer at systematisere mødestrukturen yderligere for at få optimal udbytte af det gode samarbejde.

Fokusmøde med HOFOR, 19. april 2016

Kontaktperson i HOFOR: Carsten Raad Petersen

Klimatilpasning i samarbejde med otte kommuner

HOFOR fungerer som en driver i forhold til klimatilpasning, men er afhængig af et godt samarbejde med de enkelte kommuner og i mange tilfælde *imellem* de enkelte kommuner. Der er stor forskel på kommunernes prioriteringer, fokus og ambitionsniveau – Københavns Kommune er godt i gang, men er stadig i en læreproces. Omegnskommunerne prioriterer generelt også klimatilpasning højt og har mange spændende projekter i gang eller under planlægning.

Flere tværkommunale projekter

Projektet langs Harrestrup Å involverer ti kommuner og har været i gang i flere år. Fase 3 præsenteres i juni, og en fase 4 med konkretisering af projekter følger senere. Et projekt omkring Store Vejleå involverer fire kommuner og er tæt på sin afslutning. Begge disse projekter omfatter både grønne elementer og klimatilpasning.

Natur er godt, men svært

Der er fortsat mange usikkerheder med hensyn til, hvad der er forsvarligt og lovligt i forhold til at inddrage naturområder, især § 3-områder, i klimatilpasningsprojekter. Det kan give sig udslag i en ret restriktiv praksis i kommunerne. HOFOR oplever, at der er brug for mere viden og bedre datagrundlag, når det gælder klimatilpasning i naturområder.

Drift kan blive en udfordring

Driften af blå/grønne klimatilpasningsløsninger er anderledes en driften af HOFOR's øvrige anlæg. Det giver udfordringer anledning til at tænke nyt i koordinationen med kommunens driftsfolk, som er mere vant til at løfte lignende opgaver. Samtidig er det vigtigt at tænke driften af anlæggene ind i planlægningen, da de blå/grønne løsninger ofte er billigere at etablere, men dyrere at drive, end de traditionelle.

HOFOR peger på, at der mangler opsamling af erfaringer med driften af klimaprojekterne. Flere projekter har været i drift i nogen tid nu, og der må være grundlag for at indsamle de første erfaringer og evaluere på, om anlæggene fungerer efter hensigten, og om driften svarer til det forventede

Økonomien giver udfordringer

Økonomien omkring klimatilpasningsprojekter giver udfordringer på flere måder. Der sker løbende en afklaring af, hvor grænsen går for medfinansiering. Samtidig er det vanskeligt at tilvejebringe den nødvendige finansiering af projekterne, dels fordi kommunerne er pressede økonomisk, dels fordi også HOFOR har flere projekter i pipelinen end der er penge til.

Fokuspå møde med Hvidovre Kommune og HOFOR, 3. juni 2016

Kontaktperson i Hvidovre Kommune: Morten Pedersen

Fokus på merværdi

Behovet for klimatilpasning er stort i Hvidovre Kommune, hvor man flere steder har erfaringer med vand på terræn – og i kældrene. Risikokortlægningen har ikke givet klare svar på hvilke områder, der skal prioriteres, og derfor har kommunen i høj grad inddraget konkrete erfaringer til prioriteringen af klimatilpasningsindsatserne. Desuden er der en stor vilje til at tænke klimatilpasning ind i alle kommunens projekter, så der skabes samtidighed og merværdi.

Flere tværkommunale samarbejdsprojekter

Hvidovre Kommune deltager i Harrestrup Å-samarbejdet med ni andre kommuner og HOFOR. Desuden er der drøftet et samarbejde med Rødovre Kommune om et projekt på kommunegrænsen og med Brøndby Kommune om sikring af strandparken. Et projekt om kystsikring i samarbejde med kommunerne omkring København er i den indledende fase. Dertil kommer det løbende gode samarbejde med HOFOR om klimatilpasning.

Samtidighed er svært i vejprojekter

Kommunens vejafdeling har en stor vilje til at tænke klimatilpasning med i deres projekter, når de renoverer vejene. Det er imidlertid en udfordring, at tidsplanerne for anlæg af vejprojekterne typisk er ret korte. Derfor er der ikke mulighed for at begynde at udvikle klimatilpasningsløsninger, når først projektet er besluttet. Hvis klimatilpasning skal tages med, kræver det, at der er et overblik over hvilke veje, der skal inddrages i klimatilpasningen, og at det før anlægsperioden er besluttet hvilke løsninger, der skal etableres.

Konkretiseringsplaner skal skabe fodslag

Hvidovre Kommune har i første omgang prioriteret tre områder, hvor klimatilpasningsplanen skal udmøntes i konkretiseringsplaner. Konkretiseringsplanerne vil blandt andet pege på en omfattende borgerinddragelsesproces i villakvarteret Strandøre, hvor der er store problemer med oversvømmelser på privat grund, da vejene ligger højere end boligområderne.

Fokusmøde med Høje-Taastrup Kommune, 11. januar 2017

Kontaktperson i Høje-Taastrup Kommune: Kristine Thorsen

Selsmosen har vist vejen

Allerede i 2007 oplevede Høje-Taastrup Kommune oversvømmelser i Taastrup By. Det blev anledningen til at udvide [regnvandsbassinet i Selsmosen](#), som blev udviklet til en blå og grøn aktivitetspark. Projektet var i 2009 et af de første blå/grønne klimatilpasningsprojekter og er blevet vist frem til mange interesserede som eksempel på, hvordan regnvandshåndtering og merværdi kan gå hånd i hånd.

Strategi for regnvand skal sættes i værk

Som opfølgning på klimatilpasningsplanen har kommunen udarbejdet en [strategi for regnvand](#), som skal fremme den lokale håndtering af regnvand som ressource. Strategien skal nu anvendes ved bl.a. byudviklingsprojekter, nybygning og ombygning af kommunale institutioner, veje m.v. Desuden skal strategien omsættes til projekter, blandt andet i det fælleskloakerede område centralt i Taastrup.

Højtstående grundvand er en udfordring

Høje-Taastrup Kommune ligger i et område, hvor der i mange år har været indvundet store mængder grundvand til vandforsyning. De seneste årtier er vandindvindingen reduceret, og giver nu flere steder i kommunen problemer med højt grundvand. Her skaber det øget risiko for oversvømmelser, særligt i forbindelse med koblede regn. Kommunen søger at nyttiggøre de store mængder vand via et pilotprojekt, hvor der etableres en varmepumpe og samtidig holdes borgernes kældre tørre.

Udvikling af byen

Høje-Taastrup C er et stort byudviklingsprojekt, som i de kommende år skal skabe sammenhæng, fortætning, tryghed og kvalitet i området mellem Høje-Taastrup station og City2. Et grønt bånd med vand er et centralt element i planerne, som også indtænker lokal håndtering af regnvand i det omfang, det er muligt. En af udfordringerne i den forbindelse er at etablere en organisering, som sikrer drift og vedligeholdelse af de grønne og blå elementer i byrummet.

Fokusmøde med Hørsholm Kommune og Forsyning, 9. maj 2016

Kontaktperson i Hørsholm Kommune: Niels Peter Nimb

Hørsholm er kommet godt i gang

Usserød Å-projektet er et samarbejdsprojekt med Fredensborg og Rudersdal Kommune, hvor klimatilpasningen er etableret. Samarbejdet bliver nu gjort permanent, se: <http://www.usseroed-aa.dk/>. Også klimatilpasning af Boelsvang i samarbejde med Fredensborg Kommune er afsluttet. Flere andre områder er godt i gang. 70 % af kommunen er fælleskloakeret, og forsyningen er i gang med at renovere og separere ledningsnettet. Det projekt har en tidshorisont på 25 år.

Samarbejde på tværs i kommunen

Koordineringen på tværs af forvaltninger og med forsyningen fungerer godt med regelmæssige møder, men uden en formel organisation. Det er hensigten, at klimatilpasning skal tænkes ind i alle projekter på et tidligt tidspunkt for at opnå merværdi, men det kræver, at man bliver opmærksom på projektplanerne i tide og sikrer en bred forankring, hvilket godt kan være en udfordring.

Oversvømmelser har sat gang i arbejdet

Usserød Å har igennem en længere årrække givet anledning til oversvømmelser af private ejendomme langs åen, hvilket har været grunden til, at projektet blev sat i gang allerede før klimatilpasningsplanen. Skybrud i sensommeren 2010 har givet motivation for klimatilpasningsprojekterne i Rungsted Nord og Søvangskvarteret.

Kravene til medfinansieringsprojekter begrænser indsatsen

Hørsholm Kommune oplever det som en begrænsning, at medfinansieringsprojekter skal være knyttet til udpegede risikoområder, da der godt kan være behov for projekter andre steder. Kravet om, at kommunen skal være projektejer, kan give behov for at købe rådgivning til opgaver, der kunne løses i forsyningen.

Fokusmøde med København Kommune, 13. juni 2016

Kontaktperson i København Kommune: Jan Rasmussen

Skybrudsplanen som rygraden i alt arbejde

I Københavns Kommune er det formelt besluttet og meldt ud, at skybrudsplanen skal være det koordinerende indsats for arbejdet på tværs af Teknik- og Miljøforvaltningen. Der er sat ambitiøse mål for at klimatilpasse og skybrudssikre kommunen, og der arbejdes på fuld tryk med at få projekterne eksekveret. Kommunen har fået anlagt flere projekter og har dermed fået erfaringer på alle områder – lige fra plan til driftsdelen. Det har givet både gode og dårlige erfaringer, men hvor de dårlige erfaringer ofte er dem, man lærer mest af – og som kommunen gerne vil videregive, så andre også kan lære af dem.

Koordinering og samarbejde på tværs er essentielt

Det er vigtigt med koordinering i kommunen, både for at få et hydraulisk sammenspil mellem de mange projekter, men i høj grad for at få en by, der hænger sammen og tilpasses til byens forandring. Skybrudsplanen er med til at give en prioritering af projektrækkefølgen, men når projekterne er så store og komplekse, er kommunen nødt til at arbejde med nogle styringsredskaber.

Samarbejde på tværs er helt nødvendigt for at finde de gode løsninger. Kommunen oplever, at driftsafdelingen i deres arbejde mange gange finder på gode løsninger til at håndtere problemerne ”ude i den virkelige verden”. Derfor arbejder kommunen på at holde regelmæssige møder, hvor ideerne til løsninger bliver opsamlet og delt på tværs. Kommunen ønsker grønne løsninger, og det kræver, at driften er robust, hvis de grønne elementer skal holde længere end én planperiode.

En stor kommune har også udfordringer

Vidensdeling på tværs er en udfordring, når kommunen er så stor. Målet er, at alle sagsbehandlere har et indblik i målsætningerne og principperne i klimatilpasningsplan og skybrudsplan, så de kan indarbejde de relevante krav i deres arbejde. Klimatilpasningsteamet arbejder derfor på at indsamle viden, dokumenter m.v. på en central platform, så alle afdelinger bruger samme grundlag for deres arbejde og inddrages hensigtsmæssigt. Et fælles grundlag gør det dog ikke i sig selv – klimatilpasningsteamet har også en formidlingsopgave i at øge kendskabet til skybrudsplanen – både internt på alle niveauer og i forhold til borgerne.

Rollen som projektejer er en vanskelig opgave for kommunen, når det handler om at drive projekterne gennem alle faserne, helt fra plan til drift. Kommunen oplever blandt andet, at det kan være svært at få skabt synergieffekter, når tidsplanerne for projektets elementer er forskellige. Når både antal og størrelse af projekterne er store, giver det også ressourcemæssige udfordringer. Derfor efterspørger kommunen mere vidensdeling på tværs af kommunerne – om, hvad der virker eller ikke virker og udvikling af koncepter til blandt andet interessentinddragelse.

Fokusmøde med Lyngby-Taarbæk Kommune og Forsyning, 30. juni 2016

Kontaktperson i Lyngby-Taarbæk Kommune: Thomas Hansen

En økonomisk prioritering

Lyngby-Taarbæk Kommune har i deres klimatilpasningsplan udpeget seks fokusområder med afsæt i risikokort og bearbejdede data fra Forsikring & Pension. Af de seks fokusområder er der her og nu særlig fokus på følgende tre: Det Centrale Lyngby, Sorgenfrigård og Virum–Sorgenfri.

Seks projekter i pipeline

Lyngby-Taarbæk Kommune har i deres klimatilpasningsplan listet en række projekter, heriblandt to medfinansieringsprojekter. En række af disse projekter er allerede sat i gang. Det største projekt er Fæstningskanalen, hvor man vil genåbne kanalen for at håndtere overfladevand fra de omkringliggende områder.

De to medfinansieringsprojekter er henholdsvis et LAR-projekt i Bondebyen og LAR og forsinkelse af regnvand i Sorgenfrigård.

Kommunen er udfordret, da der ikke er afsat midler til klimatilpasning i det kommunale budget.

Byudvikling på bar mark – det giver muligheder

Lyngby-Taarbæk Kommune står over for et spændende projekt med byudvikling på ubebyggede arealer i området ved Helsingørmotorvejen og Klampenborgvej, hvor den nye letbane også vil ligge. Her ønsker man både at sikre regnvandshåndtering på egen grund og i regnvandsanlæg, ejet af forsyningen. Kommunen og forsyningen ønsker i den forbindelse input og bistand fra Task Forcen.

Samarbejde og koordinering

Lyngby-Taarbæk Kommune og Forsyning mødes fast en gang i kvartalet samt efter behov. Fra begge parter side er der vilje til at samarbejde, og man er bevidst om forskellige interesser og tilgange til løsningerne.

Fra kommunens side efterlyser man et mere koordineret samarbejde blandt de kommuner, der leder vand til Mølleåen og søerne i Mølleåsystemet. Der er behov for at se på den hydrauliske kapacitet og de begrænsede muligheder, der er for at ændre de fysiske forhold langs åen, da der er store kulturhistoriske interesser knyttet til vandløbet.

Fokusmøde med Rudersdal Kommune og Allerød-Rudersdal Forsyning, 29. juni 2016

Kontaktperson i Rudersdal Kommune: Morten Specht

Klimatilpasning i praksis

Rudersdal Kommune har haft problemer med oversvømmelser flere steder og har derfor allerede gennemført flere klimatilpasningsprojekter. I Trørød er der etableret grøfter og vejbede på Holmebjerg, hvor borgere har overtaget driften af flere vejbede. Der er også udarbejdet driftsmanualer. I Birkerød er der gennemført et projekt ved gågaden med blandt andet permeable belægninger og et nedsivningsbassin. Permeable belægninger afprøves på parkeringspladsen ved en daginstitution, hvor Teknologisk Institut følger projektet.

Blandede LAR-erfaringer

Det har været svært at få borgerne med på at håndtere tagvand på egen grund. På Holmebjerg skyldes det til dels, at der er tale om rækkehuse med små haver, men også andre steder oplever man, at borgerne ikke ønsker, at der f.eks. står vand på græsplænen efter et regnvejr. Der har også været dårlige erfaringer med et nedsivningspotentialekort, der var for groft og derfor ikke retvisende. Et nyt og bedre kort er på tegnebrættet.

Ekstra ressourcer i prisloftet

Allerød-Rudersdal Forsyning har i Forsyningssekretariatet fået godkendt en opmænding på et årsværk under prisloftet, hvor et halvt årsværk er sat af til klimatilpasning og et halvt til kommunikation til borgerne omkring afkobling af regnvand. Aftalen om ekstra ressourcer løber frem til 2020.

Medfinansiering er problematisk

I Rudersdal Kommune oplever man de nye regler om medfinansiering som en barriere i forhold til at komme videre med klimatilpasning. Det er vanskeligt at finde kommunens 25 % af finansieringen til medfinansieringsprojekter. Politikerne er tilbøjelige til at mene, at afledning af vand er en forsyningsopgave, som det ikke er kommunen, der skal betale for.

Fokusmøde med Rødovre Kommune 25. april 2016

Kontaktperson Rødovre Kommune: Lars Kyhnau Hansen

Klimatilpasningsprojekterne ligger klar for de næste 10 år

Rødovre Kommune har lagt en plan for klimatilpasning af de risikoområder, der er udpeget i kommunens klimatilpasningsplan. Risikoområderne dækker cirka 15% af Rødovre areal. Planen medfører, at indsatsen for klimatilpasning i risikoområderne gennemføres i perioden 2016-2025.

Rødovre Kommune har indgået aftaler med HOFOR om medfinansiering af de projekter, der skal foregå på offentlige veje. Aftalerne behandles nu af Forsyningssekretariatet, og hvis de bliver godkendt, kan arbejdet gå i gang fra og med 2017.

I sin tidsplan har Rødovre lagt vægt på at starte med de mest omkostningseffektive projekter, og at indsatsen igangsættes i alle risikoområder i løbet af de første 5 år. Planen vil løbende blive revurderet i lyset af ny viden og ændrede forhold f.eks. som følge af byudvikling.

De løsninger, der arbejdes med i Rødovre, er at forsinke regnvand på overfladen samt kontrollere vandets strømning, så det ikke forvolder skade undervejs. I de områder, hvor sådanne løsninger ikke er tilstrækkelige, kan der blive behov for at øge dimensioneringen af kloaknettet.

Befolkningstæthed og højt grundvand er en udfordring

Rødovre er den 3. tættest befolkede kommune i Danmark, hvilket giver udfordringer i forhold til at forsinke og opmagasinere vand på overfladen. Samtidig står det terrænnære grundvand højt i det meste af Rødovre, hvilket giver problemer med indtrængende grundvand. Grundejere med kælder i Rødovre oplever derfor både problemer i forbindelse med skybrud og i forbindelse med våde vintre.

Boligselskaber ønsker klimatilpasning

Klimatilpasning er på dagsordenen hos flere af Rødovres boligselskaber. Rødovre Boligselskab har indgået aftaler med HOFOR om medfinansieringsprojekter i fem af sine afdelinger i Rødovre. Aftalerne behandles nu af Forsyningssekretariatet, og hvis de bliver godkendt, kan arbejdet gå i gang fra og med 2017. Rødovre Kommune har planer om at afholde informationsmøder for de øvrige boligselskaber i kommunen i løbet af 2. kvartal 2016.

Økonomi kan bremse klimatilpasning og LAR-løsninger på kommunens egne arealer

Rødovre Kommune oplever, at økonomi kan være en bremseklods i forhold til at gennemføre klimatilpasning og LAR-løsninger på kommunens egne arealer.

Fokusmøde med Tårnbyforsyning, 23. november 2017

Kontaktperson i Tårnbyforsyning: Trine Vig Lauritsen

Prioriteringspyramide for klimatilpasning

Amager er flad og leret, så nedsivning er som regel ikke en mulighed. Derfor er forsinkelse, fordampning og afledning på overfladen de vigtigste greb i klimatilpasningen i Tårnby. Kun Vestamager er separatkloakeret, Tårnby er stadig fælleskloakeret.

Forsyningen arbejder ud fra et indsatshierarki prioriteringspyramide: 1) Begræns klimaforandringer (mindsk CO₂ udledning) 2) Fjerne belægninger hvor det er muligt, 3) LUR: Lokal Udnyttelse af Regnvand, 4) LAR aflede regnvandet (kloakledning bliver fx til et linjedræn), og 5) Det som ikke kan håndteres på anden måde ledes til rensning på rensesanlægget.

Aftenskole og klimagudstjeneste

Tårnby Forsyning vil gerne formidle klimatilpasning og vandhåndtering til borgerne i Tårnby, og derfor har der flere gange været afholdt kursus hos AOF med rundvisning på vandværk og rensesanlæg, fremvisning af forsyningens regnbede og information om klimatilpasning. Desuden har den lokale kirke afholdt klimagudstjeneste, hvor der blev fortalt om klimaforandringer og klimatilpasning.

Klimatilpasning af Kastrup Havn

Forsyningen fandt ud af, at ved store nedbørshændelser var hele kapaciteten i indløbet til rensningsanlægget optaget af regnvand fra Kastrup Havns opland. Derfor blev en separering sat i gang, hvor regnvandet hovedsagelig ledes direkte til Øresund. Desuden er flisebelægninger flere steder blevet erstattet af græsarealer. Dette er lykkedes, selvom arealet er registreret som svagt forurenet. I alt er der afkoblet 60.000 m² fra fælleskloakken. En artikel om dette er på vej i Teknik & Miljø.

Muligheder i boldbaner og grønne tage

Strategien for klimatilpasning i Tårnby er i høj grad at udnytte de arealer, der er til rådighed, til forsinkelse og fordampning. Travbaneparken og området ved Kastrupgård Skole er valgt ud, fordi der er boldbaner og andre grønne arealer, der kan inddrages i overfladeløsninger. Desuden planlægges grønne tage, som kan øge fordampningen.